
İmtiyazlılar Ekonomisine Karşı*

Richard Cobden

Richard Cobden (1804-1865) fakir bir aileden gelmesine karşın sadece sıkı çalışması sayesinde Manchester'ın saygın ve başarılı bir tekstil imalatçısı olmuştur. Genelde korumacı tarifelerin, özelde ise Tahıl Yasasının¹ kaldırılması için yürütülen idealist kampanyaya şahsi katılımı, onu defalarca mali yıkımın eşğine getirse de tavrını değiştirmemiştir. Avrupa'nın her yerini saran liberal reform hareketinin idealleriyle kuşanmıştır. Ve gayretkeş hayranları kıtanın her yerinde, liberal reformu teşvik etmek üzere "Cobden Kulüpleri" kurmuşlardır. İktisadî konular hiç bir zaman Cobden'in ilgilendiği tek şey olmamıştır. Ona göre, İktisadî amaçlar uğruna kamusal eğitim, barış ve anti-kolonizasyondan hiç bir şekilde ödün verilmemelidir.

Aşağıda Cobden'in 8 Şubat 1844'de Londra'daki bir toplantıda yaptığı konuşmadan yapılan alıntılarının yeniden düzenlenmiş hali yer almaktadır. Konuşma imtiyazlıların faydalandığı tekelleri eleştiren Tahıl Yasalarına karşı yürütülmüş hareketin gündemini özetlemektedir.

Tamam, biz serbest ticareti savunuyoruz, fakat serbest ticaret nedir? Bize muhalif dük ve kontların tarım işçilerini ikna etmeye çalıştığı gibi tüm gümrük kapılarının kapatılması değildir; zaten bunu kimsenin yapabileceğini düşünmüyorum. Serbest ticaret bizim için tüm korumacı vergi ve resimlerin kaldırılması anlamına gelmektedir. Bizim çocuklarımızın veya onlardan sonra gelecek olan kuşakların tüm bunları gümrük vergileriyle birlikte kaldırarak kadar akıllı olmaları mümkündür. Belki de ihtiyatlı ve iktisadi bir biçimde, dış

---

*Richard Cobden'in *Kamu Politikası Sorunları Hakkında Konuşmaları* adlı eserden alınmıştır; (editörler: John Bright ve James E. Thorold Rogers), 2 cilt, Londra 1870.

¹ Corn Laws: İngiltere'de 1815-1846 yılları arasında başta tahıl olmak üzere pek çok ürün ve maddenin ithalatının yasaklanmasını ve kısıtlanmasını öngören kanun. (ç.n.)

düşünebilirler. Bunların yapılmasını teklif etmiyoruz. Fakat bir sınıf insan gümrük kapılarının zilyetliğini ele geçirmiş ve kendi hesaplarına gelir elde edebilmek için buralara adamlarını yerleştirmiştir ve bizler de onları gümrük kapılarından çıkarmak istiyoruz.

Şimdi, yeni arkadaşlarımızın, buradaki öğrencilerin dikkatini serbest ticarete yoğunlaştırmak istiyorum, onlara benim sıkça üzerinde durduğum ama başkaları tarafından çokça tekrar edilmeyen bir şeyi hatırlatmak istiyorum; bu tekeli sistem bir çok açıdan Tudorlar² ve Stuartlar³ kontrolünde, 250 yıl önce var olan sistemle aynı vazifeyi görmektedir, hükümdarlar, mahkemelelerin kurulması ile, şarap deri, tuz ve diğer şeylerin satışı için tekeller tahsis ettiğinde, atalarımız büyük işyükü ve ağır fedakarlıklar altında tamamen ezilmiştir. Bu tekeller teker teker kaldırıldı ve mevcut tekellerin yıkılmasından memnun olmadıkları halde, anayasamızın temel ilkelerinden birini teşkil edecek bir yasa çıkardılar; buna göre bu yasadan sonra hiç bir hükümdarın, hiç kimsenin hayatının idamesi için gerekli olan herhangi bir mal üzerinde tekel tesis hakkı kalmamıştır. Bu konuyu yeni öğrenen gençlerin dikkatini şuna çekmek istiyorum; hükümdarların yapamadığını bir çete içinde toplanan bencil şeker-fıçısı ve un-çuvalı oligarşisi yapmıştır. Avam kamarasında bir araya gelmişler, iki buçuk yüzyıl önce atalarımızın kaldırdığı ve her yönüyle halkın çıkarlarına büyük zarar verecek olan tekelleri, kendi sınıfından insalara ayrıcalıklar vererek yeniden tesis etmişlerdir. Batı Hint Adaları'nda birkaç parça toprağı olan (Güney Amerika kıtası, Doğu Hint Adaları, Hint takımadaları ve şekerin tedarik edildiği diğer toprak parçalarıyla karşılaştırıldığında) kişilerin tekel hakkı alması veya bir avuç insanın şeker satışını elinde tutması arasında, bunların etkileri göz önüne alındığında, hiç bir fark bulunmamaktadır; Londra'daki bir grup adamın şeker tekeli ele geçirmesi ile Kraliçe Victoria'nın kendi maiyetindeki bir soyluya tekel hakkı bahşetmesi arasında, topluma etkisi açısından, hiç bir dünyevi fark bulunmamaktadır. Pek tabii, atalarımız bu sistemi hükümdarın bir çeşit ilahi müeyyideye yetkisi olduğu bir zamanda kaldırdı ve insanların akıllarındaki batıl yüceltmeye meydan okudu. Ya bizler, o insanların soyundan gelenler, yurttaşlarımızın üstüne çöken karabasanla mücadele edemeyecek kadar soysuzlaştık mı? Damarlarımızda dolaşan kan o kadar mı değersiz? "İngiliz" adı karşısında o kadar mı korkağız?

Halihazırdaki bazı ziyaretçilerimizin burada "tarımsal çıkar" diyebileceğimiz bir nedenle bulunduğuna inanıyorum. Bizim neden her konuda serbest ticareti savunduğumuzu ve kurumumuzun adını neden "Ulusal Anti-Tahıl-

² Tudorlar; Tudor Hanedanı: Gal kökenli İngiliz krallık hanedanıdır. Kökleri 13. yüzyıla kadar inen hanedanın beş üyesi İngiliz tahtına çıkmıştır. (ç.n.)

³ Stuartlar; Stuart Hanedanı (Stewart veya Steuart olarak da yazılır) 1371'den başlayarak İskoçya'yı, 1603'ten başlayarak İngiltere'yi yöneten ve Cromwell Cumhuriyeti dönemi (1649-60) dışında 1714'e değin başta kalan hanedan. (ç.n.)

Yasası Derneği” olarak değiştirmediğimizi merak ediyorlar. Bunun nedenini açıklayayım. Bizler Tahıl Yasası’nın kaldırılmasını savunuyoruz, çünkü onun diğer tüm tekellerin hami babası olduğunu düşünüyoruz; eğer onu –ana-cana-var tekeli- yok edebilirsek, diğerleriyle sıkı bir mücadeleye girme zahmetinden kurtulacağız...

Şimdi, serbest ticaret ilkelerine karşı sunulan itirazlar nelerdir? İlk olarak sayıca en büyük grubu, işçi sınıfını, ele alalım, bu sorunun ortaya konuşunda bilinen en önemli unsur: Bu ülkenin genel nüfusunun yaklaşık %90’ı işçi sınıfına, ya zor el işlerine ya da yorulan kafalara bağımlıdır. Düklerin, kontların ve şövalyelerin bize söylediğine göre, tahıl fiyatları ücret tarifelerini belirlemektedir, eğer biz serbest ticaretle tahılın fiyatını düşürürsek, ücret tarifelerini de aşağı çekmek zorunda kalacağız. Bu toplantıda bir çok çalışan insan görüyorum, Londra’da yapılan herhangi bir işgücü pazarlığında tahıl sorunu veya fiyatı, herhangi bir şekilde, anlaşmanın bir maddesini teşkil etti mi?...

Tahıl Yasası’na karşı ortaya koyacağım iddianamemdeki ilk ve en önemli madde şudur; söz konusu kanun bu ve tüm diğer ülkelerin işçilerine karşı yapılan bir haksızlıktır. Sonraki iddiam ise bunun herhangi bir işe sermaye koyan veya toprak dışında bir şeyden sabit gelir elde eden herkese karşı yapılmış bir dolandırıcılık olduğudur. Bir tüccarı ele alalım; ben bir giysi üreticisiyim ve bilmediğim bir nedenle, bu iklimde ve yaşadığımız toplumun yapay koşullarında –faydalı olduğu kadar güzel de olan- giysi üretimi yiyecek üretimi kadar onurlu bir uğraş sayılmıyor. Benim ürünlerimin fiyatını belirlemek için Avam Kamarasında herhangi bir tartışma yapıldığını duydunuz mu?...

Peki, o zaman söyleyin neden bu tahıl tekeline kayıtsızlıkla bakabiliyorsunuz? Sadece, bu tembel hektarların sahiplerine batıl bir yücelik atfettiğimiz, kendimize ve mesleğimize yeterince saygı duymadığımız için. Kendilerine Avam Kamarasında haksız iktidar sağlayan Tahıl Yasası tekelcileri diğer tüm sermayedar türlerine haksızlık etmektedir.

Tahıl Yasası’nın feshi, ancak bunun gerekliliğini insanlar anladığında gerçekleştirilecektir. Ve anladığınız zaman, eğer dürüst biriyseniz, bunu hissedeceksiniz ve hissettiğinizde, –en azından benim hislerim bu yöndedir-, bu büyük haksızlığı alaşağı etmeden huzur bulamayacaksınız. Sizi bir çok yerde, bu konunun tamamı ile aydınlatılması için teşvik ettim. Bilgi –tek başına- güçtür, bu bilgi sayesinde tıkanmış sistemi yerle bir etmeliyiz.

Çeviren: Gülin Öztürk